

Smukke hækforløb tilvirket med *Buxus microphylla* 'Faulkner'

NY SYGDOM I BUKSBOM

En ny svampesygdom, der angriber buksbom, er kommet til Danmark. Med en god lup kan man selv stille den rigtige diagnose. Følg nogle enkle forholdsregler, så vi også i fremtiden kan glæde os over disse uundværlige stedsegrønne planter.

BUKSBOM KAN ANVENDES til utallige formål. Velegnet til hække, kantbeplantninger, plantet i både sol og skygge og under de fleste jordbundsforhold. Buksbom egner sig som enkeltstående, uklippede eller formet til stramme skulpturer eller fi-

gurer i bløde former. I de fleste tilfælde dyrkes den uden problemer, men med en ny svampesygdom, der nu er konstateret mange steder i landet, er det måske tid at være på vagt. Vi skal ikke gå i panik, men må acceptere og forholde os til, at den øgede plantetransport over grænserne også indbefatter blinde passagerer.

SVAMP ANGRIBER KUN BUKSBOM
Cylindrocladium buxicola er svampens latinske navn. Navnet antyder, at den kun angriber plantearten buksbom. På engelsk kaldes sygdommen "box blight", men den har endnu ikke et dansk navn. Svampesygdommen er faktisk ret ny i Danmark. I England blev den registreret og beskrevet omkring 1995. Senere spredte den sig til Tyskland og Holland, hvor der især i sommeren 2004 og 2005 var ganske mange angreb. Her i år 2011 må man antage, at den

findes over det meste af Europa. I Danmark er der især set mange angreb i københavnsområdet, men Fyn og Jylland er bestemt også repræsenteret. Det er usikkert, om geografiske klimaforskelle som fx nedbør har betydning for udbredelsen.

SYMPTOMER PÅ SVAMPEANGREB

Brune blade, der ofte i starten har en lysere brun plet i midten, er de første symptomer. Senere bliver bladene mørkebrune og falder af. Angrebene starter som regel et stykke nede i busken. På stænglerne udvikles der efterhånden langsgående brune streger, og bladene falder af. Under fugtige forhold udvikles der på bladenes underside en lys, grålig belægning. Dette er svampens mycelium (rødder) og sporer. Ved svage angreb visner enkelte kviste. Er forholdene gunstige for svampen, dør store dele af planten.

Brune blade med lysere plet i midten er de første tegn på angreb af *C. buxicola*.

Senere ses langsgående striber på grenene.

Under meget fugtige forhold dannes en filtet belægning på bladens underside.

HVAD GØR JEG?

- Undersøg planterne før plantning
- Undgå vanding ved overbrusning
- Undgå beskæring og hækkklipping i fugtigt vejr
- Rengør værktøj, fx med Rodalon
- Brug lup (min. 10 x forstørrelse) for at stille diagnosen
- Ved kraftige angreb fjernes hele planten, og jorden udskiftes
- Fjern anfaldne blade
- Tag kun topstiklinger af sunde planter
- Brug evt. modstandsdygtige sorter, hvis de kan fås

HER ANGRIBER SVAMPEN

Meget modtagelige sorter:

Buxus sempervirens 'Suffruticosa', 'Rotundifolia', 'Handsworthiensis', 'Raket' og 'Ingrid'.

Moderat modtagelige sorter:

Buxus sempervirens 'Arborescens', 'Elegantissima' og 'Aureovariegata'.

Svagt modtagelige sorter:

Buxus microphylla 'Faulkner' og 'Herrenhausen'.

Gennem lysmikroskop kan man iagttage svampens karakteristiske sporedannelse. De stavformede sporer er ca. 60-80 my lange.

SÅDAN TESTER DU SELV

Man kan dog let komme i tvivl, om der nu også er tale om netop *C. buxicola*. Læg kviste med friske (tidlige) angreb i en plastikpose sammen med fugtig køkkenrulle nogle dage ved stuetemperatur. Er prøven positiv, udvikles den gråligt-hvide belægning på bladens underside. Med en kraftig lup er det faktisk muligt at ane sporerne. Svage angreb i nyplantninger er til at overskue og fjernes ved at beskære i sundt væv et godt stykke under angrebet, men er der tale om kraftige angreb i gamle, etablerede, måske historiske beplantninger, er konsekvenserne store. Derfor drejer det sig også om at handle, når angrebet konstateres.

FUGT FREMMER SVAMPEANGREB

Fugtige forhold, hvor bladene er våde i længere tid (5-7 timer), er nødvendige

for, at sporerne fra denne svamp kan spire. Derfor ses de hyppigste angreb i sensommeren eller om efteråret. Netop i hækkeplantet i skygge findes ofte de optimale fugtighedsforhold for svampen, men også i tætte hækkeplantet i fuld sol vil fugtigheden være høj nok til, at angreb kan finde sted.

Svampen spredes med sporer. Oftest fra busk til busk med vandstænk, når det regner, eller hvis man klipper hækken i fugtigt vejr. Insekter kan sandsynligvis også være med til at sprede sporerne. Herudover danner svampen nogle tykvæggede cellestrukturer (mikrosklerotier) inde i plantevævet. Disse kan hjælpe svampen med at overleve vinteren, selv når de findes i blade, der falder på jorden. Det er derfor en god idé at fjerne bladene samt den øverste del af jorden før nyplantning.

SVÆRT AT STILLE DIAGNOSEN

Der er mange muligheder for at tage fejl. Gullige, orange og brunlige blade kan med lethed findes på buksbom, uden at sygdommen er til stede. Årsagerne kan være naturligt løvfald, saltskader, frostskafer, dårlige jordbundsforhold, tørke eller dårlig dræning.

Andre svampesygdomme er også en mulighed. Buksbom-grentørre, *Volutella buxi*, har været kendt i mange år. Symptomerne er bleggule blade, der visner og falder af. Ved kraftige angreb visner skud, og hele planten kan dø. Angreb ses ofte om foråret, og det er også her, man med sin lup kan se de karakteristiske lyserøde til hudfarvede sporepuder på bladundersiden. Denne svampesygdom vurderes at være væsentlig mindre aggressiv end *C. buxicola*. ■